

הכנסת מרכז המחקר והמידע

כ"ח בשבט תשע"ח
13 בפברואר 2018

חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה, התשנ"ז-1997 דחיית השלמת היישום

לקראת דיוני הכנסת בהצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 ולבקשת חה"כ יואל חסון יוצגו בקצרה במסמך שלהלן מידע ונתונים על חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה, התשנ"ז-1997 (להלן חוק יום חינוך ארוך) ויישומו ועל מעורבות ממשלתית נוספת בהפעלת מסגרות אחה"צ לילדים בגני ילדים ובתי ספר יסודיים.¹

1. חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה, התשנ"ז-1997

חוק יום חינוך ארוך התקבל בכנסת ביולי 1997 בעקבות הצעת חוק פרטית. הצעת החוק נוסחה על בסיס המלצות ועדה ציבורית שהוקמה על ידי הממשלה לבחינת נושא הארכת יום הלימודים במוסדות חינוך בשנת 1995. על פי דברי ההסבר לחוק הוא נועד להוסיף שעות לימוד וחינוך על השעות הקיימות במוסדות החינוך כדי "להרחיב ולהעמיק את הידע וההשכלה של התלמיד, להוסיף חינוך לערכים ופעילות חברתית, הכול במסגרת מטרות החינוך הממלכתי...". עוד נקבע כי מטרתו של חוק זה "לתת הזדמנות שווה בחינוך לכל ילד בישראל כדי להביאו למיצוי מרבי של כישורותיו".

משך יום חינוך ארוך נקבע בסעיף 3(ב1) לחוק ולפיו במוסדות חינוך שבהם פועלת התוכנית "אופק חדש" מספר שעות הלימוד השבועי לא יפחת מ-37, כדלקמן: ארבעה ימים בשבוע – שבע שעות לימוד לפחות; באחד מימי השבוע – חמש שעות לימוד לכל היותר; ביום שישי בשבוע – ארבע שעות לימוד לכל היותר. תכנית "אופק חדש" פועלת כיום בכל בתי הספר היסודיים הרשמיים. כפועל יוצא מכך, בכל בתי הספר הרשמיים שבהם חל חוק יום חינוך ארוך לומדים כיום 37 שעות לימוד שבועיות ושעת סיום הלימודים בהם היא בין 14:15 ל-14:45 אחר-הצהריים בימים שבהם לומדים שבע שעות לימוד.²

2. תחולת חוק יום חינוך ארוך והשינויים במועד השלמת החלתו

סעיף 4 לחוק יום חינוך ארוך קובע את החלתו ההדרגתית ביישובים, שכונות, במוסדות חינוך ובשכבות גיל שיקבע השר בצווים, ונותן עדיפות לאלה אשר לדעת השר זקוקים לסיוע נוסף בחינוך ואת מועד השלמת החלתו ההדרגתית של החוק.

הצו הראשון להחלת החוק - צו יום חינוך ארוך ולימודי העשרה (החלה במוסדות חינוך), התשנ"ח-1998 פורסם על ידי שר החינוך דאז זבולון המר ז"ל חודשים ספורים לאחר שהתקבל החוק. בצו זה נקבע כי "יום חינוך ארוך בשנת הלימודים תשנ"ח יחול במוסדות חינוך מתוך שכונות שיקום, רווחה חינוכית,

¹ מסמך זה מבוסס על מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת מאוקטובר 2015, חוק יום חינוך ולימודי העשרה, התשנ"ז-1997 – דחיית השלמת היישום, כתיבה: אתי וייסבלאי.

² נציין כי סעיף 3(ב1) נוסף לחוק בשנת 2009, נוסח החוק עד למועד זה קבע כי משך יום חינוך ארוך: ארבעה ימים בשבוע – שמונה שעות לימוד לפחות; באחד מימי אמצע השבוע – חמש שעות לימוד לכל היותר; ביום שישי – ארבע שעות לימוד לכל היותר. שר החינוך רשאי לשנות את חלוקת שעות הלימוד בין הימים בשבוע, ובלבד שמספר שעות הלימוד השבועי לא יקטן מ-41.

ישובי עדיפות לאומית א', קו עימות, יישובים שזוהו כבעלי שיעור גבוה של אבטלה, יישובים הנמצאים באשכול הראשון והשני של המדד החברתי-כלכלי; בצו מנויות 100 רשויות מקומיות (או שכונות בהן). בשנת 2004 תוקן הצו והוספו לרשימת הרשויות המקומיות חמש רשויות מקומיות, כיום מנויות בצו המתוקן 105 רשויות או שכונות בתוך רשויות מקומיות.

צו שני (ואחרון עד היום) להחלת החוק – צו יום חינוך ארוך ולימודי העשרה (החלה בגני-ילדים), התשס"ז – 2007 – פורסם על ידי שרת החינוך דאז יולי תמיר ביולי 2007. בצו נקבע כי "יום חינוך ארוך בשנת הלימודים תשס"ז יחול בגני-ילדים שלומדים בהם ילדים בני חמש ומעלה ביישובים שחל בהם צו יום חינוך ארוך (החלה במוסדות חינוך), התשנ"ח-1998, והם באשכולות 1 עד 6 של המדד החברתי-כלכלי, לפי פרסומי הלמ"ס". בצו מנויות 92 רשויות מקומיות.

בכל הנוגע למועד השלמת החלתו ההדרגתית של החוק. לפי הנוסח המקורי של החוק החלתו תושלם עד שנת הלימודים תשס"א (ספטמבר 2000) אולם השלמת ההחלה נדחתה מאז שבע פעמים בחוק ההסדרים ובחוקי המדיניות הכלכלית. בכל המקרים במקומות שבהם הוחל יום חינוך ארוך, ממשיך להיות מונהג הסדר זה, והחלת יום חינוך ארוך ביישובים נוספים ובשכונות נוספות מותאמת למועד החדש. התרשים שלהלן מפרט את הדחיות במועד השלמת תחולת החוק מ-1999 ועד היום.

שינויים במועד השלמת החלתו של חוק יום חינוך ארוך, תשנ"ז-תשע"ט

<u>מועד השלמת תחולת חוק יום חינוך ארוך</u>	<u>תיקון בחוק</u>	
תשס"א (2000/01)	חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה כפי שהתקבל בכנסת ב-1997	1.
תשס"ד (2003/04)	חוק ההסדרים במשק מדינת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2000)	2.
תשס"ו (2005/06)	חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד-2004	3.
תשס"ט (2008/9)	חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005 (תיקוני חקיקה), התשס"ה 2005	4.
תשע"ד (2013/14)	חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2008), התשס"ח-2008	5.
תשע"ו (2015/16)	חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011	6.
תשע"ח (2017/18)	חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015	7.
תש"פ (2019/20)	חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), תשע"ז-2016	8.
תשפ"ד (2023/24)	הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018	9.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

הדחיות החוזרות ונשנות בהשלמת החלתו של החוק, והעובדה שאין התקדמות ניכרת ביישומו בבתי-הספר, מעלות תהיות בדבר עמדתה של הממשלה כלפי החוק. מחד גיסא, הממשלה אינה מציעה לבטל חוק זה כליל או לשנות מהותית את תוכנו (והיא אף לא הציעה זאת בעבר). מאידך גיסא, הממשלה מבקשת שוב ושוב לדחות את השלמת החלתו של החוק, ובמקביל אינה מחליטה החלטות ברורות בנוגע להרחבת יישומו בבתי-הספר ואינה מקצה לכך תקציב מתאים. **דחייה נוספת, כמוצע בחוק ההסדרים לשנה זו, תביא לכך שהשלמת החלתו של החוק תהיה לפחות 23 שנים לאחר המועד המקורי.**

3. נתונים על יישום חוק יום חינוך ארוך³

על-פי נתוני משרד החינוך, בשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ח, חל חוק יום חינוך ארוך על מעט יותר מ- 300,000 תלמידים, ובהם 262,078 (26%) תלמידים ב-740 בתי-ספר יסודיים ו-38,524 (8%) תלמידים ב-1,369 גני-ילדים. שיעור תלמידי בתי הספר היסודיים שהחוק חל עליהם, כרבע מן התלמידים, נותר קבוע מאז הוחל החוק למרות עלייה הדרגתית במספר התלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך מכוח החוק. בשיעור תלמידי הגנים שהחוק חל עליהם חלה ירידה קלה בשנים האחרונות, והוא עומד בשנת תשע"ח על כ-8% מכלל תלמידי הגנים. בחינוך הדרוזי והבדואי שיעורם של התלמידים והמוסדות הזכאים ליום חינוך ארוך לפי חוק גבוה ביחס למגזרים אחרים.

פירוט מוסדות החינוך והתלמידים שהחוק חל עליהם לפי מגזר וסוג פיקוח בטבלאות הבאות. בסוגריים ציינו את שיעור התלמידים והמוסדות הזכאים ליום החינוך ארוך מכלל התלמידים ומוסדות הלימוד באותה קבוצה.⁴

תלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך לפי חוק, תשע"ח

פיקוח	מגזר	תלמידים בגני ילדים הזכאים ליום חינוך ארוך ושיעורם מכלל התלמידים בכל קבוצה	תלמידים בבתי ספר הזכאים ליום חינוך ארוך ושיעורם מכלל התלמידים בכל קבוצה	סה"כ תלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך
ממלכתי	ערבי	4,542 (6%)	33,769 (20%)	38,311
	בדואי	5,577 (25%)	49,075 (89%)	51,904
	דרוזי	2,829 (36%)	16,737 (100%)	22,314
	עברי	13,007 (7%)	60,345 (15%)	73,352
ממ"ד		12,029 (15%)	45,798 (32%)	57,827
חרדי		540 (0.5%)	56,001 (24%)	56,541
סה"כ		38,524 (8%)	262,078 (26%)	300,602

³ פנחס קליין, אגף כלכלה ותקציבים, מינהל כלכלה ותקציבים, משרד החינוך, מסד נתונים שנתקבל באמצעות דואר אלקטרוני ב-6 בפברואר 2018. הנתונים לשנת הלימודים תשע"ח ארעיים ונכונים למועד הפקת הנתונים.
⁴ הנתונים על בתי ספר ותלמידים בחינוך הערבי כוללים גם 2 בתי ספר בכפרים צירקסיים שבהם לומדים 353 תלמידים.

מוסדות חינוך הזכאים ליום חינוך ארוך לפי חוק, תשע"ח

פיקוח	מגזר	גני ילדים הזכאים ליום חינוך ארוך ושיעורם מכל גני הילדים באחד מהמגזרים	בתי ספר הזכאים ליום חינוך ארוך ושיעורם מכל בתי הספר בכל אחד מהמגזרים
ממלכתי	ערבי	156 (6%)	79 (20%)
	בדואי	182 (24%)	96 (84%)
	דרוזי	107 (38%)	47 (100%)
ממ"ד	עברי	477 (7%)	172 (18%)
		426 (15%)	153 (32%)
		21 (1%)	191 (23%)
סה"כ		1,369 (8%)	738 (27%)

בבחינת מספר התלמידים שהחוק חל עליהם לפי האשכול החברתי-כלכלי של יישוב המגורים שלהם עולה כי כמחציתם מתגוררים ביישובים החלשים ביותר (אשכולות 1-3), אך גם תלמידים רבים ביישובים חזקים יותר זכאים ליום חינוך ארוך לפי החוק. שכן בחלק מן המקרים הוחל החוק בשכונות מצוקה ברשויות מקומיות חזקות יותר. פירוט הנתונים בטבלה הבאה:

תחולת חוק יום חינוך ארוך על תלמידים לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים, תשע"ח

אשכול למ"ס	שיעור מבין תלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך	שיעור תלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך מתלמידים באשכול
1	22.6%	80%
2	16.3%	34%
3	11.4%	15%
4	18.7%	58%
5	15.0%	33%
6	8.8%	20%
7	3.2%	6%
8	4.1%	8%

בבחינת מספר התלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך מכוח חוק לפי מדד הטיפוח⁵ של בית הספר שבו לומדים התלמידים מלמד כי כ-60% מן התלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך לומדים בבתי ספר המסווגים כחלשים ביותר מבחינת מדד הטיפוח של התלמידים הלומדים בהם. עם זאת, יש גם תלמידים בבתי ספר המסווגים כחזקים מבחינת מדד הטיפוח שלהם. מצב העשוי להצביע על קיומם של בתי ספר המושכים

⁵ לכל תלמיד במערכת החינוך מחושב עשירון מדד טיפוח הכולל את המרכיבים האלה: השכלת ההורה המשכיל ביותר – 40%; פריפריאליות בית-הספר – 20%; רמת ההכנסה של המשפחה – 20%; שילוב ארץ הלידה וארץ מצוקה – 20%. אוכלוסיית התלמידים שעבורם מחושב המדד מחולקת לעשר קבוצות, שבכל אחת מהן 10% מהתלמידים, כך שבעשירון 10 נמצאים 10% מהתלמידים בעלי הציון הגבוה ביותר במדד, כלומר קבוצת האוכלוסייה החלשה ביותר מבחינה סוציו-אקונומית, ואילו בעשירון 1 נמצאים 10% מהתלמידים בעלי הציון הנמוך ביותר במדד, כלומר קבוצת האוכלוסייה המבוססת ביותר מבחינה סוציו-אקונומית. מדד הטיפוח של כל תלמיד נקבע על-פי עשירון הטיפוח שבו הוא ממוקם לעומת תלמידים אחרים. מדד הטיפוח הממוצע של בית-הספר הוא הממוצע של עשירוני התלמידים בבית-הספר.

אוכלוסייה חזקה יחסית בתוך יישובים או שכונות חלשים מבחינת כלכלית-חברתית או על שינויים בהרכב הדמוגרפי והכלכלי של יישובים ושכונות בשנים שחלפו מאז פורסם הצו המחיל את החוק על בתי ספר ביישובים ובשכונות מסויימים. אנו רואים גם כי רק כמחצית מן התלמידים בבתי הספר המסווגים כחלשים ביותר זכאים ליום חינוך ארוך מכוח חוק יום חינוך ארוך אף כי החוק נועד, כאמור, לסייע לאוכלוסיות מוחלשות. פירוט הנתונים בטבלה הבאה:

תחלת חוק יום חינוך ארוך על תלמידים בחינוך היסודי לפי מדד הטיפוח של בית הספר,

תשע"ח

שיעור תלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך מתלמידים בבתי ספר בחמישון הטיפוח	שיעור מבין תלמידים הזכאים ליום חינוך ארוך	חמישון טיפוח
4.3%	4.2%	חזק
18.8%	14.6%	בינוני-חזק
28.7%	20.8%	בינוני
34.9%	22.2%	בינוני-חלש
51.6%	38.2%	חלש

4. מחקרים על השפעת החלת חוק יום חינוך ארוך בישראל

שלושה מחקרים שנערכו בישראל בשנים האחרונות ביקשו לבדוק את השפעתו של יום לימודים ארוך על תלמידים ועל משפחותיהם. ממצאי שניים מבין מחקרים אלו מעידים כי ליום חינוך ארוך השפעה חיובית על צמצום פערים לימודיים בין תלמידים מרקע חברתי כלכלי חלש וחזק והוא תורם לגידול מסויים בהכנסת אימהות שילדיהן למדו במסגרות שבהן חל החוק.

מחקר משנת 2009 בחן את השפעתו של יום חינוך ארוך על הישגים לימודיים כפי שהם משתקפים במבחני המיצ"ב. המחקר מצא שבהשוואת תלמידים בעלי רקע חברתי-כלכלי דומה שנהנו מיום חינוך ארוך לאלה שלא נכללו בתוכנית, בממוצע לא נמצאה השפעה חיובית ברורה של יישום חוק יום חינוך ארוך על ההישגים הלימודיים של התלמידים. עם זאת, נמצא שהתוכנית הביאה לצמצום פערים בין התלמידים מרקע חלש לתלמידים מרקע חזק.⁶ בשנת 2012 נבחנה השפעת ההחלה ההדרגתית של יום חינוך ארוך בבתי-ספר יסודיים בישראל על תעסוקת אימהות באמצעות נתונים מסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ממצאי המחקר אינם מצביעים על השפעה מובהקת של זכאות ליום חינוך ארוך על השתתפות נשים בכוח העבודה, על תעסוקתן או על מספר שעות העבודה השבועיות שלהן.⁷ מחקר נוסף משנת 2015 בחן את השפעתו של יום חינוך ארוך על תעסוקת אימהות באמצעות מדידת הכנסות וחודשי עבודה של אימהות שילדיהן למדו במסגרות שבהן חל החוק בשנים שלפני ואחרי החלתו. על פי ממצאי המחקר להחלת יום חינוך ארוך הייתה תרומה חיובית מובהקת על הכנסתן השנתית של אימהות המתבטאת בתוספת שנתית של 1,600 עד 2,500 ש"ח להכנסת המשפחה. השפעתו של יישום חוק יום חינוך ארוך רבה יותר בקרב משפחות שמצבן הכלכלי טוב יותר.⁸

⁶ עופר רימון. דימיטרי רומנוב. "הערכת תרומתו של יום חינוך ארוך להישגים הלימודיים", הרבעון לכלכלה 2009/2, 56, עמ' 189-214.

⁷ גל ישורון, "יום לימודים ארוך והיצע עבודה של אימהות", בנק ישראל, חטיבת המחקר, סדרת מאמרים לדיון 2012.08, יוני 2012.

⁸ אתי וייסבלאי, יובל וורגן, דימיטרי רומנוב, ניר פוגל, נאוה שאול-מנע, ישראלה פרידמן, "יום חינוך ארוך והשפעתו על הכנסות של אימהות מעבודה", מרכז המחקר והמידע של הכנסת, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נייר עבודה מס' 95, אדר תשע"ה, מרס 2015.

5. מעורבות ממשלתית נוספת במסגרות משלימות

לצד יום חינוך ארוך ובמוסדות חינוך שאינם זכאים ליום חינוך ארוך לפי חוק נוצרה מערכת מקיפה של מסגרות משלימות. בשנים האחרונות הגבירה הממשלה את מעורבותה בתחום זה, שנמנעה מהתערבות משמעותית בו בעבר, וכיום בחלק גדול מגני הילדים ובתי הספר פועלות מסגרות משלימות בפיקוח משרד החינוך. להלן נסקור את הכלים העיקריים של הממשלה בתחום זה: צהרונים משרד החינוך במסגרת תוכנית ניצנים, החוק לפיקוח על הפעלת צהרונים, התשע"ז-2017 והכרה בצהרונים מטעם האגף לתעסוקת נשים, מעונות יום ומשפחתונים במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.⁹

בשנת 2012, במסגרת פעילותו ליישום המלצות הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג), משרד החינוך החל להפעיל את **תוכנית "ציל"ה – צהרי יום להעשרה** בגני ילדים ובכיתות א' ו-ב' בבתי ספר יסודיים ביישובים שבאשכולות חברתיים כלכליים 1 עד 3 על פי סיווג הלמ"ס ובירושלים. התוכנית פעלה בשנים תשע"ג עד תשע"ז, אז השתתפו בה כ-70 רשויות מקומיות.¹⁰ בשנת הלימודים הנוכחית - תשע"ח, בהמשך להודעת משרד האוצר על התוכנית "נטו משפחה" הורחבו צהרונים משרד החינוך לכלל הרשויות המקומיות במסגרת תוכנית **"ניצנים – סבסוד צהרונים העשרה לבני 3 עד 8"**. במסגרת התוכנית בגני ילדים מסובסדים צהרונים ברשויות מקומיות באשכולות 1 עד 5 ובבתי הספר מסובסדים צהרונים לילדי כיתות א' ו-ב' ברשויות המקומיות בכל האשכולות. הסבסוד מועבר לרשויות המקומיות שמפעילות את התוכנית על פי מודל שקבע משרד החינוך שמגדיר את סל השירותים בצהרון, מרכיבי כוח האדם, מרכיבי העשרה פדגוגית בצהרונים, כללי ההזנה, תוכניות פדגוגיות והוראות מינהליות לתפעולו. כן קבע משרד החינוך את העלות לילד בצהרונים: רשות הבוחרת להפעיל צהרונים ברמת השירות המינימלית, שלא נכללים בה ימי החופשה – רשאית לגבות עד 650 ש"ח לילד בחודש, רשות הבוחרת לתת שירותים נוספים, כגון: פעילות בימי חופשה, שעות פעילות נוספות וחוגים נוספים רשאית לגבות עד 935 ש"ח לילד בחודש. על פי נתונים שנאספו במסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת מנובמבר 2017, **בשנת הלימודים תשע"ח פועלת תוכנית ניצנים בכ-200 רשויות מקומיות ושוהים במסגרות התוכנית כ-199,000 תלמידים בגילאי גן וכיתות א' ו-ב'**. כמחצית מן הרשויות המקומיות בתוכנית בחרו להפעיל את התוכנית במודל מצומצם וכמחציתן במודל מורחב ויקר יותר. שיעור הרשויות שבחרו להפעיל מודל מורחב עולה בהתאם לעלייה באשכול חברתי-כלכלי של הרשות המקומית.¹¹

לתוכנית "ניצנים" הוקצה תקציב באמצעות החלטת ממשלה 2659 מן ה-21 במאי 2017 ולפיה יוקצו 300 מיליון ש"ח לצורך סבסוד מסגרות לימודיות נוספות בשעות אחר הצהריים בחודשים ספטמבר 2017 עד דצמבר 2017.¹² ב-11 בינואר 2018 תוקנה ההחלטה באמצעות החלטה נוספת כך שתקצוב התוכנית יימשך עד סוף שנת הלימודים תשע"ט (2018/19): 905 מיליון ש"ח הוקצו לצורך תקצוב מסגרות בשנת 2018 ו-605 מיליון ש"ח נוספים לתקצובן בשנת 2019.¹³

⁹ בנוסף קיימות תוכניות של משרדי הרווחה והחינוך, דוגמת תוכנית מיל"ת, שמיועדות ספציפית לילדים מאוכלוסיות מוחלשות שלא יידונו בהקשר זה.

¹⁰ נתונים על תוכנית ציל"ה מתוך מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מידע על עלויות הפעלת צהרונים](#), כתיבה: עדו אבגר, 7 ביולי 2017.

¹¹ מידע על תוכנית ניצנים מתוך: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [צהרונים לבני 3-8: יישום תוכנית "ניצנים" ויישום החוק לפיקוח על הפעלת צהרונים](#), התשע"ז-2017, כתיבה: מריה רבינוביץ, 20 בנובמבר 2017.

¹² [סבסוד מסגרות לימודיות נוספות בשעות אחר הצהריים](#), החלטת ממשלה 2659 של הממשלה מיום 21.05.2017.

¹³ [סבסוד מסגרות לימודיות נוספות בשעות אחר הצהריים – תיקון החלטת ממשלה](#), החלטה מספר 3377 של הממשלה מיום 11.1.2018.

החוק לפיקוח על הפעלת צהרונים, התשע"ז-2017 הוגש כהצעת חוק פרטית של קבוצת חברי כנסת בנובמבר 2016¹⁴, נדון בוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת בקיץ 2017 ואושר בקריאה שנייה ושלישית במליאת הכנסת ב-26 ביולי 2017. החוק מגדיר את הצהרון "מסגרת חינוכית בלתי פורמלית לילדים עד כיתה ג', המשמשת לשהות יומית של ילדים [...] חמישה ימים בשבוע ופועלת לאחר שעות הלימודים או בתקופות של חופשות לימודים במהלך שנת הלימודים". הוא מסדיר את הפיקוח על צהרונים הפועלים בשטח של מוסד חינוך, מופעלים על ידי רשות מקומית, חברה ממשלתית או מי מטעמן בשטח מרכז קהילתי. זאת למעט צהרונים הפועלים בשטח מוסד חינוך שהמדינה או רשות מקומית אינן משתתפות בתקציבם במישרין או בעקיפין ומסגרות שמשדר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים משתתף בתקציבן. על פי החוק, שר החינוך, באישור ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת, יקבע תנאים לפתיחת צהרון ולהפעלתו לרבות התנאים הנדרשים מבעלי תפקידים בצהרונים ותקני כוח אדם; תנאים פיזיים, בטיחותיים וסביבתיים; סל השירותים הניתנים בצהרונים והוראות לעניין איכות השירותים. עוד קובע החוק תנאים להעסקת עובדים בצהרון והוראות לעניין התזונה והמזון הניתנים בו. אשר למחיר חודשי מרבי של צהרון ושיעור השתתפות של המדינה בו נקבע בחוק כי שר החינוך בהסכמת שר האוצר ולאחר התייעצות עם ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת רשאי לקבוע בצו מחיר מרבי בעד כל ילד השוהה בצהרונים. מפעיל הצהרון לא ייתן שירותי צהרון במחיר העולה על המחיר החודשי שייקבע. שר החינוך הוא האחראי ליישום החוק ועליו למנות מקרב עובדי משרדו מפקחים שיהיו נתונות להם סמכויות פיקוח לפי חוק. סעיף 41 בחוק קובע כי הוא חל על צהרונים שמפעילות הרשויות המקומיות, חברות עירוניות וחברות ממשלתיות או על ידי גופים הפועלים מטעמן החל משנת הלימודים תשע"ח. אשר לצהרונים שאינם מופעלים על ידי רשות מקומית או מי מטעמה או על ידי חברה ממשלתית, הוראות החוק יחולו בשנת הלימודים הבאה – תשע"ט. עם זאת, יישום חלק מסעיפי החוק ובהם הסעיפים הנוגעים לתנאים להפעלת הצהרונים ולקביעת המחיר המרבי תלוי בתקנות שר החינוך. משרד החינוך פרסם את טיוטת התקנות בנושאים אלה בראשית ינואר 2018.¹⁵

בנוסף, **האגף לתעסוקת נשים, מעונות יום ומשפחתונים כיום במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים** מאפשר לצהרונים, מאז שנת 2007, לבקש מהמשרד הכרה המזכה אותם בתמיכה מטעמו. בשנת הלימודים תשע"ח בעקבות הפעלת תוכנית ניצנים ברשויות מקומיות בכל האשכולות, מכיר המשרד רק בצהרונים בגני ילדים ביישובים באשכולות 6 עד 10 לפי הדירוג החברתי כלכלי של הלמ"ס.¹⁶ בשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ח, יש למעלה מ-2,000 צהרונים המוכרים על ידי משרד העבודה והרווחה.¹⁷

כתיבה: אתי וייסבלאי

אישור: עו"ד הודיה קין, מנהלת מרכז המחקר והמידע

¹⁴ חוק לפיקוח על הפעלת צהרונים, התשע"ז-2017, פ/3502/20, חה"כ היוזמים: איילת נחמיאס ורבין, יפעת שאשא ביטון, יעקב מרגי, יוליה מלינובסקי, קארין אלהרר, עליזה לביא, טלי פלוסקוב, מירב בן ארי, נאוה בוקר, רוברט אילטוב, עודד פורר, יהודה גליק, יעקב פרי, דוד ביטון, יוסי יונה, מרדכי יוגב, איציק שמולי, אלי אלאוף, איתן כבל, ניסן סלומינסקי, יואב קיש, נחמן שי, רויטל סויד, דב חנין, חיים ילין, מיקי לוי, עפר שלח, יעל גרמן, תמר זנדברג, מיכל רוזין, קסניה סבטלובה. כן מוזגו בחוק, הצעות חוק דומות: הצעת חוק פיקוח על צהרונים, התשע"ה-2015 (פ/590/20), הצעת חוק הרשויות המקומיות (פיקוח על מחירי צהרונים), התשע"ז-2016 (פ/3510/20), הצעת חוק הרשויות המקומיות (פיקוח על מחירי צהרונים ציבוריים), התשע"ז-2017 (פ/4075/20), הצעת חוק מסגרות המשך יום לימודים (צהרונים), התשע"ז-2017 (פ/4276/20)

¹⁵ צו לפיקוח על הפעלת צהרונים (מחיר חודשי מרבי לצהרון), התשע"ז-2018, תקנות לפיקוח על הפעלת צהרונים, התשע"ח-2018

¹⁶ משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, **נוהל הכרה בצהרונים – תשע"ח**, יולי 2017.

¹⁷ משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, **רשימת צהרונים מוכרים – שנה"ל תשע"ח**.

